

C-59/19. sz. ügy

Előzetes döntéshozatal iránti kérelem

A benyújtás napja:

2019. január 29.

A kérdést előterjesztő bíróság:

Bundesgerichtshof (Németország)

Az előzetes döntéshozatalra utaló határozat kelte:

2018. december 11.

Felperes:

Wikingerhof GmbH & Co. KG

Alperes:

Booking.com BV

BUNDESGERICHTSHOF (szövetségi legfelsőbb bíróság, Németország)

VÉGZÉS

[omissis]

amely kelt

2018. december 11-én

a Wikingerhof GmbH & Co. KG, [omissis] Kropp,

felperes és felülvizsgálati kérelmet előterjesztő fél,

[omissis]

és

a Booking.com BV, [omissis] Amsterdam (Hollandia),

alperes és ellenérdekű fél a felülvizsgálati eljárásban

között folyamatban lévő jogvitában

[omissis] **[eredeti 2. o.]**

A Bundesgerichtshof (szövetségi legfelsőbb bíróság) kartellügyi tanácsa 2018. december 11-én [omissis]

a következőkről határozott:

- I. A bíróság az eljárást felfüggeszti.
- II. A bíróság az EUMSZ 267. cikk alapján a következő kérdést terjeszti előzetes döntéshozatal céljából az Európai Unió Bírósága elé:

Úgy kell-e értelmezni a polgári és kereskedelmi ügyekben a joghatóságról, valamint a határozatok elismeréséről és végrehajtásáról szóló, 2012. december 12-i 1215/2012/EU európai parlamenti és tanácsi rendelet (HL 2012. L 351., 1. o.) 7. cikkének 2. pontját, hogy aszerint a meghatározott magatartás abbahagyására kötelezés iránti keresetre megnyílik a jogellenes magatartás elkövetésének helye szerinti bíróság joghatósága, ha felmerül, hogy a vitatott magatartást ugyan szerződéses rendelkezések szabályozzák, a felperes azonban arra hivatkozik, hogy e rendelkezések az alperes erőfölényével való visszaélésen alapulnak?
[eredeti 3. o.]

Indokolás:

- 1 A felperes egy hotelt üzemeltet Schleswig-Holstein szövetségi tartományban (Németország). A hollandiai székhelyű alperes szállásfoglaló portált működtet.
- 2 A felperes 2009 márciusában aláírta az alperes által előkészített szerződésmintát, amely többek között az alábbiakat tartalmazta:

„Általános szerződési feltételek

A szállásadó kijelenti, hogy átvette a Booking.com [...] általános szerződési feltételeinek 0208. számú változatát. Az általános szerződési feltételek ezen változata elérhető online a Booking.com oldalon [...]. A szállásadó nyilatkozik továbbá, hogy a feltételeket elolvasta, megértette és azokkal egyetért. E feltételek jelen szerződés elválaszthatatlan részét képezik [...].”

- 3 Az általános szerződési feltételek szerint az alperes a szállásadó rendelkezésére bocsátja az „extranet” nevű internetes rendszerét, amelyen frissíthetők a szállásra vonatkozó információk és elérhetőek a foglalások adatai. A szerződésből eredő valamennyi jogvitára, a fizetéssel és elszámolással kapcsolatos jogviták kivételével, az amszterdami bíróság bír joghatósággal.
- 4 Az alperes többször módosította az extraneten elérhető általános szerződési feltételeit. A felperes írásban megtámadta az általános szerződési feltételek azon

változatát, amelyet az alperes 2015. július 25-i e-mailjében ismertetett szerződéses partnereivel.

- 5 A felperes álláspontja szerint – tekintettel arra, hogy az alperes jelentős befolyással bír a szállásközvetítői piacon – a hozzá hasonló kisebb szállásadó vállalkozások rá vannak utalva arra, hogy szállásfoglaló portálon keresztül szerződést kössenek **[eredeti 4. o.]** az alperessel. Az alperes szállásfoglalások közvetítésével kapcsolatos meghatározott magatartásait tisztességtelen korlátozásnak és ezáltal a versenyjoggal ellentétesnek tekinti.
- 6 A felperes kérte, hogy az alperest pontosan meghatározott kényszerintézkedések terhe mellett tiltsák el attól, hogy
 - a szállásfoglaló portálon a felperes előzetes hozzájárulása nélkül kedvezményes vagy leszállított árat jelöljön meg a felperes által a szállására megadott ár helyett,
 - egészben vagy részben visszatartsa a felperes szerződéses partnereinek a szállásfoglaló portálon megadott elérhetőségeit és megkövetelje, hogy a felperes kizárólag az alperes által fenntartott módokon lépjen kapcsolatba a közvetített szerződéses partnerekkel,
 - több mint 15%-os jutaléktól tegye függővé a szállás találati listában elfoglalt helyét.
- 7 A felperes arra hivatkozik, hogy bár e magatartást az alperes általános szerződési feltételei szabályozzák, azonban csak az alperes erőfölénye miatt nyilatkozott úgy, hogy azzal egyetért.
- 8 Az alperes többek között a Landgericht Kiel (kieli regionális bíróság, Németország) joghatóságát vitatta. A regionális bíróság joghatóság hiányában elutasította a keresetet. A felperes fellebbezése sikertelen volt. A felperes ezzel szemben – az eljáró tanács által befogadott – felülvizsgálati kérelmet nyújtott be. **[eredeti 5. o.]**
- 9 B. A felülvizsgálati kérelem sikere a polgári és kereskedelmi ügyekben a joghatóságról, valamint a határozatok elismeréséről és végrehajtásáról szóló, 2012. december 12-i 1215/2012/EU európai parlamenti és tanácsi rendelet (HL 2012. L 351., 1. o., a továbbiakban: 1215/2012/EU rendelet) 7. cikke 2. pontjának értelmezésétől függ. A jogorvoslati kérelem elbírálása előtt ezért az eljárást fel kell függeszteni és az EUMSZ 267. cikk (1) bekezdés b) pont és (3) bekezdés alapján az Európai Unió Bíróságának előzetes döntéshozatalát kell kérni.
- 10 I. A fellebbviteli bíróság határozatának indokolásaként lényegében a következőket fejtette ki:

- 11 Az eljáró bíróság nem rendelkezik joghatósággal a benyújtott kereseti kérelem elbírálására. Sem a teljesítés helye szerinti bíróság (1215/2012/EU rendelet 7. cikkének 1. pontja), sem a jogellenes károkozás helye szerinti bíróság (1215/2012/EU rendelet 7. cikkének 2. pontja) joghatósága nem áll fenn. Érvényes joghatósági kikötés kérdése nem merült fel.
- 12 Az Európai Unió Bíróságának ítélkezési gyakorlata alapján az 1215/2012/EU rendelet 7. cikkének 2. pontját megszorító értelmezés szerint kell értelmezni. E rendelkezés csak azokra a kereseti kérelmekre vonatkozik, amelyekben az alperes kárfelelősségére hivatkoznak, és amelyek nem kapcsolódnak szerződéshez vagy valamely szerződésből származó igényekhez. Ehhez nem elegendő pusztán az, hogy a felek között szerződéses jogviszony áll fenn. A szerződéshez való kapcsolódás akkor teljesül, ha a vitatott magatartás – a szerződés tárgyának vizsgálata alapján – a szerződéses kötelezettségek megszegésének tekinthető. Főszabály szerint ez a helyzet akkor, ha a szerződés értelmezése elengedhetetlen annak tisztázásához, hogy a vitatott magatartás jogszerűnek vagy jogellenesnek minősül-e. Ez alapján a keresettel érvényesíteni kívánt igények esetén nem az 1215/2012/EU rendelet 7. cikkének 2. pontja értelmében vett jogellenes **[eredeti 6. o.]** károkozásból eredő igényekről van szó. A kereset a szerződés tartalmának és az alperes magatartásának megváltoztatására irányul. A felek közötti jogviták kiindulópontja a közöttük fennálló szerződéses viszonyokban keresendő. A jogvita tárgyát éppen ezért nem pusztán az alperes valamely, teljesen a szerződésen kívüli, versenyjoggal ellentétes magatartása képezi. Az alperes jogait és kötelezettségeit a szerződés alapján kell meghatározni. A felek közötti szerződés megkötésének hiányában ugyanis a felperesnek a tartózkodásra kötelezés iránti kérelmével felvetett kérdései fel sem merülhetnének. Mindez vonatkozik a versenyjogi szerinti megítélésre is. A jogvita tárgyát nem valamely szerződésből eredő igények adják, hanem a tárgy éppen egy szerződés maga, mivel épp arról van szó, hogy az egészben vagy részben létrejött-e.
- 13 II. A felülvizsgálati kérelem akkor eredményes, ha a Landgericht Kiel (kieli regionális bíróság) joghatósággal rendelkezik. E tekintetben döntő szempont az, hogy a fellebbviteli bíróság joggal állapította-e meg az 1215/2012/EU rendelet 7. cikkének 2. pontja alapján e bíróság joghatóságának hiányát.
- 14 1. A fellebbviteli bíróság nyitva hagyta azt a kérdést, hogy az eljáró bíróság joghatósága azért nem volt-e megállapítható, mert a felek érvényes joghatósági megállapodást kötöttek egymással. A kérdésre nemleges választ kell adni.
- 15 A joghatósági kikötést az alperes által alkalmazott általános szerződési feltételek tartalmazták. Ezzel kapcsolatban a regionális bíróság megállapította, hogy az 1215/12/EU rendelet 25. cikke (1) bekezdése harmadik mondatának a) pontjában és (2) bekezdésében foglalt feltételek nem állnak fenn tekintettel arra, hogy az általános szerződési feltételek tartós rögzítését biztosító, elektronikus módon történő közlésére nem került sor. Ezen értékelés a felülvizsgálati eljárás szabályai szempontjából nem aggályos. **[eredeti 7. o.]**

- 16 Az eljáró tanács nem ért egyet a regionális bíróság azon álláspontjával, amely szerint a joghatósági kikötés az 1215/2012/EU rendelet 25. cikke (1) bekezdése harmadik mondatának b) pontja értelmében vett, a felek között korábban kialakított gyakorlatnak megfelelő formában jött létre. E tekintetben nem merülnek fel olyan kérdések, amelyeket az uniós jog alapján kellene tisztázni. A felek között korábban kialakított gyakorlat e rendelkezés értelmében csak az egyébként szükséges írásbeli formát helyettesítheti, a szerződő felek közötti megegyezést azonban nem [omissis]. A regionális bíróság csak azt állapította meg, hogy a szerződéskötést követően ismételtén módosították az általános szerződési feltételeket. Nem tért ki ugyanakkor arra, hogy e módosításokat közzétették az extraneten és, hogy a felperes ezekre hogyan reagált, így különösen, hogy egyetértett-e az információközlés ezen formájával. A fellebbviteli bíróság megállapította ugyanakkor, hogy a felek között vitás, hogy a felperes tudomással bírt-e az általános szerződési feltételek módosításairól.
- 17 2. A felülvizsgálati kérelem nem terjed ki a fellebbviteli bíróság azon felvetésére, miszerint az eljáró bíróság joghatóságát nem az 1215/2012/EU rendelet 7. cikke 1. pontjának a) alpontja határozza meg. Ezen értékelés sem igényel tehát felülvizsgálatot.
- 18 3. A felülvizsgálati kérelem szerint a fellebbviteli bíróság jogellenesen állapította meg az 1215/2012/EU rendelet 7. cikkének 2. pontja szerinti jogellenes károkozás helye szerinti bíróság joghatóságának hiányát. Szerződéses igényt akkor lehetne érvényesíteni, ha a kereseti kérelem legalább valamely önként vállalt kötelezettségen alapulna. Az alapeljárásban ez hiányzik. Ebből következik a rendelkező részben foglalt, tisztázandó kérdés. [eredeti 8. o.]
- 19 a) Az Európai Unió Bíróságának ítélkezési gyakorlata szerint az 1215/2012/EU rendelet 7. cikkének 2. pontja szerinti joghatóság nem csak attól függ, hogy a vonatkozó kereset a tagállam nemzeti joga szerint deliktuális jellegű-e. Az ilyen jellegű keresetre sem vonatkozik az 1215/2012/EU rendelet 7. cikkének 2. pontja szerinti bíróság joghatósága, ha az 1215/2012/EU rendelet 7. cikkének 1. pontja szerinti szerződéshez vagy szerződéses igényekhez kapcsolódik. A szerződés fogalma magában foglalja az egyik fél részéről a másik felé szabadon vállalt kötelezettségeket (2002. szeptember 17-i Tacconi ítélet, C-334/00, EU:C:2002:499, 23. pont; 2005. január 20-i Engler ítélet, C-27/02, EU:C:2005:33, 50. és azt követő pontok).
- 20 Az 1215/2012/EU rendelet 7. cikkének 1. pontja értelmében vett „szerződéses igény” és a 1215/2012/EU rendelet 7. cikkének 2. pontja értelmében vett „jogellenes károkozás” fogalmát önálló módon, elsősorban e rendelet rendszerére és célkitűzéseire figyelemmel kell értelmezni az egységes tagállami alkalmazás érdekében (1988. szeptember 27-i Kalfelis ítélet, 189/87, EU:C:1988/459, 15. és azt követő pontok; 2013. július 18-i ÖFAB ítélet, C-147/12, EU:C:2013:490, [omissis] 27. pont). Ennek megfelelően az olyan polgári jogi igény esetén, amellyel kártérítést kívánnak érvényesíteni, azt kell vizsgálni, hogy – függetlenül nemzeti jogi minősítésétől – rendelkezik-e szerződéses jelleggel (2014. március

- 13-i Brogsitter ítélet, C-548/12, EU:C:2014:148, [omissis]21. pont; 2015. szeptember 10-i Holtermann Ferho Exploitation ítélet, C-47/14, EU:C:2015:574, [omissis]70. és azt követő pont; 2016. július 14-i Granarolo ítélet, C-196/15, EU:C:2016:559, [omissis]20. és azt követő pontok). Ugyanez vonatkozik az abbahagyásra – adott esetben megelőzésre – kötelezés iránti keresetekre is (2002. október 1-jei Henkel ítélet, C-167/00, EU:C:2002:555; 2004. február 5-i Danmarks Rederiforening/LO Landsorganisationen i Sverige ítélet, C-18/02, EU:C:2004:74, 27. pont).**[eredeti 9. o.]**
- 21 Az érvényesíteni kívánt igények szerződéses jellegét nem alapozza meg önmagában az, hogy az egyik szerződő fél polgári jogi felelősség megállapítása iránti keresetet indított a másik féllel szemben. Még ha az ilyen kereset a nemzeti jog szerint deliktuális jellegűnek minősül, az azonban az 1215/2012/EU rendelet 7. cikkének 1. pontja értelmében vett szerződéshez vagy szerződésből eredő igényekhez kapcsolódik, ha a felrótt magatartás a szerződés tárgyára figyelemmel meghatározható szerződéses kötelezettségek megszegésének tekinthető. Főszabály szerint ez a helyzet, ha a szerződés értelmezése elengedhetetlenül szükséges annak tisztázásához, hogy a felperesnek az alperes által felrótt magatartása jogszerű vagy jogellenes-e (2014. március 13-i Brogsitter ítélet, C-548/12, EU:C:2014:148, 23. és azt követő pontok).
- 22 b) Az alapeljárásban a felek arról vitáznak, hogy az alperes erőfölénnyel bír-e a felpereshez viszonyítva és ezzel – a versenyjog szabályaival ellentétesen – visszaél-e. A felperes arra hivatkozik, hogy az alperes nem rendelkezik érvényes szerződéses jogalappal ahhoz, hogy a felperes árait kedvezményesen vagy leszállítva tüntesse fel. Az abbahagyásra kötelezés iránti keresettel érintett másik két magatartást ugyan az általános szerződési feltételek szabályozzák, a felperes azonban e szerződési feltételek alapulvételével csak azért döntött a szerződés megkötése mellett, mert a felperes erőfölényére tekintettel nem volt más választása.
- 23 c) Kiindulópontként nem kétséges, hogy az 1215/2012/EU rendelet 7. cikke 2. pontjának értelmében vett jogellenes károkozásból származó igények érvényesítésére kerül sor, ha a kereset tárgyát kártérítésre vagy abbahagyásra kötelezés iránti igények képezik, amelyeket arra alapoznak, hogy a vitatott magatartás a piaci erőfölénnyel **[eredeti 10. o.]** az EUMSZ 102. cikk vagy valamely megfelelő nemzeti versenyjogi rendelkezés értelmében vett visszaélésszerű kihasználását jelenti (2018. július 5-i Lithuanian Airlines ítélet, C-27/17, EU:C:2018:533. 51. és azt követő pont). Ilyen visszaélés különösen, ha az erőfölénnyel bíró vállalkozás a szerződés megkötését nem megfelelő szerződési feltételektől teszi függővé (EUMSZ 102. cikk (2) bekezdés a) pont, [omissis]).
- 24 A fellebbviteli bírósággal ellentétben az eljáró tanács hajlik arra az álláspontra, hogy más megítélés akkor sem képzelhető el, ha a felperes a kereset benyújtásának időpontjában ugyan szerződéses jogviszonyban állt a – nézőpontja szerint – erőfölénnyel bíró vállalkozással és ezáltal felmerül, hogy a kifogásolt magatartást szerződéses rendelkezések szabályozzák, a felperes azonban e

rendelkezéseket tisztességtelennek tartja és arra hivatkozik, hogy ezekbe nem önként, hanem az alperes erőfölénye miatt ment bele. A felek közötti jogi összetűzések háttérében ugyanis nem is a szerződés értelmezése, hanem az a kérdés áll, hogy visszaélészerű-e és ezáltal ellentétes-e a versenyjog rendelkezéseivel, ha a – feltételezhetően – erőfölénnyel rendelkező vállalkozás bizonyos szerződési feltételeket megkövetel vagy azokra hivatkozik. **[eredeti 11. o.]**

[omissis]

MUNKADOKUMENTUM